

https://www.wti.org/media/filer_public/ee/61/ee6171fd-a68d-4829-875e-d9b0c32298b5/wti_working_paper_06_2022.pdf дата звернення: 30.04.2025)

7. Huang, X., Tan, T., & Toktay, L. B. Carbon leakage: The impact of asymmetric regulation on carbon-emitting production. *Production and Operations Management*, 2021, 30(6), 1886–1903. <https://doi.org/10.1111/poms.13181>

8. Coase R. H. The problem of social cost. *Journal of Law and Economics*. 1960. Vol. 3. P. 1–44. URL: <https://www.law.uchicago.edu/sites/default/files/file/coase-problem.pdf> (дата звернення: 30.04.2025).

9. Posner R. A. *Economic Analysis of Law*. Boston: Little, Brown and Company, 1972. 415 p.

10. Rubin P. H. Law and economics. *The Concise Encyclopedia of Economics* URL: https://www.econlib.org/library/Enc/LawandEconomics.html#lfHendersonCEE2-103_footnote_nt299 (дата звернення: 30.04.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-509-2-20>

КРИМІНОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА В СУЧАСНІЙ МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ: ОСВІТНІЙ І НАУКОВИЙ ВИМІР

Ткаченко Альбіна Олександрівна

викладач кафедри права

Дніпровський гуманітарний університет,

член Асоціації правників України

м. Дніпро, Україна

Ткаченко Павло Ігорович

аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін

Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Міністерства внутрішніх справ України,

здобувач кафедри публічного адміністрування

Міжрегіональна Академія управління персоналом,

член Асоціації правників України,

м. Київ, Україна

Актуальні трансформації у сфері публічної безпеки, спричинені як внутрішніми реформами, так і зовнішніми викликами, вимагають суттєвого оновлення моделей підготовки фахівців для правоохоронних органів. З огляду на динамічну зміну природи злочинності, її гібридність, поширення нових форм (кіберзлочинність, військові злочини в умовах воєнного стану, кримінальні практики в умовах

війни), роль кримінології як наукової та освітньої дисципліни істотно зростає.

До аналогічного висновку також доходить вітчизняна дослідниця Т.А. Шевчук, яка звертає увагу на системне збільшення викликів, що виникають перед правоохоронними органами під час протистояння збройній агресії РФ на території України. Вчена підкреслює, що збільшення викликів відіграють обумовлюючий фактор суттєвого розширення кола задач, що стоять перед правоохоронцями в частині забезпечення національної безпеки, територіальної цілісності і недоторканності України, захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб в умовах воєнного стану [1, с. 254].

Першочергового значення у подоланні існуючої кризи функціонування системи протидії злочинності набуває наукове осмислення кримінологічної сутності відповідних глибинних змін і процесів, їх різностороннє дослідження, аналіз впливу на соціальну реальність [2, с. 89]. Слід зауважити, що саме кримінологія є провідною наукою, яка найбільш змістовно і ґрунтовно вивчає злочинність, вона інтегрована з широким колом як суспільних, так і точних наук, що обумовлює її багатогранність, комплексність та системність. Здатність кримінології відповідати характеру соціальних проблем, потреб і запитів, вчасно реагувати на виклики сьогодення підкреслює процес взаємовпливу та взаємообумовленості науки і практики [1, с. 254].

Кримінологічна підготовка не обмежується ознайомленням із загальнотеоретичними уявленнями про злочинність. Сучасний правоохоронець повинен володіти здатністю критично аналізувати криміногенне середовище, виявляти ризики, уявляти моделі злочинної поведінки, оцінювати ефективність запобіжних заходів. Саме кримінологія забезпечує розуміння соціальної зумовленості правопорушень, що дозволяє уникати поверхневого правового формалізму.

На нашу думку, ключовими векторами розвитку кримінологічної освіти мають стати:

- 1) формування міждисциплінарних курсів (кримінологія в поєднанні з соціологією, психологією, кібербезпекою);
- 2) кейс-метод у навчанні (аналіз реальних кримінальних ситуацій, прогнозування поведінки суб'єктів кримінального правопорушення);
- 3) впровадження модулів з кримінологічного профілювання, превенції, ресоціалізації правопорушників;
- 4) залучення курсантів і студентів до застосування профілактичних програм у громадах в рамках навчальної практики або стажування.

Зважаючи на викладене, кримінологія повинна стати однією з базових дисциплін професійного становлення майбутнього правоохоронця.

Обґрунтовуючи науковий вимір кримінологічної компоненти в процесі підготовки майбутніх правоохоронців вважаємо за доцільне зосередити увагу на важливі складові, зокрема дослідження новітніх

видів злочинності; вивчення кримінологічного портрета особи-злочинця у тому числі під час дії правового режиму – воєнного стану із застосуванням сучасних надбань психологічної науки; аналіз механізмів пенітенціарної ресоціалізації тощо. Необхідним є стимулювання участі здобувачів вищої освіти у конференціях, наукових конкурсах, грантових проєктах, що стосуються актуальних питань запобігання злочинності.

Кримінологічна освіта як базис ефективної діяльності суб'єктів протидії злочинності відіграє визначальну роль у становленні інституту підготовки правоохоронців. Узагальнюючи, нагальним постає питання щодо необхідності перегляду значення та місця кримінології у системі професійної підготовки правоохоронців [1, с. 255].

У цьому контексті перед кримінологічною наукою постає задача не простого навчання, а кримінологічного виховання майбутніх спеціалістів правоохоронних органів, формування в рамках професійного навчання їх кримінологічно-значущих якостей, основаних в першу чергу на знанні кримінологічної теорії [3, с. 167].

Зважаючи на викладене зазначаємо, що кримінологічна компонента є необхідною умовою якісної підготовки кадрів для правоохоронної системи в умовах сучасних безпекових викликів. Освітній та науковий її виміри мають розвиватися синхронно, забезпечуючи гармонійне поєднання знання, практики й етики. Інтеграція кримінології в професійну підготовку сприятиме формуванню правосвідомого, компетентного та соціально відповідального фахівця правоохоронного блоку.

Література

1. Шевчук Т.А. Кримінологічна складова у підготовці майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану в Україні. *Злочинність і протидія їй в умовах війни: глобальний, регіональний та національний виміри*: зб. доп. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 12 квітня 2023 р.). – Харків: ХНУВС, 2023. – С. 254 – 256.
2. Бандурка О.М., Литвинов О.М. Парадокси протидії злочинності. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2013. № 3. С. 83 – 90.
3. Шевчук Т.А. Кримінологічна освіта в умовах сингулярності. *Злочинність і протидія їй в умовах сингулярності: тенденції та інновації*: зб. тез доп. наук.-практ. конф. присвяченої пам'яті члена Правління Кримінологічної асоціації України професора Тетяни Андріївни Денисової (м. Харків, 16 квітня 2021 р.). – Харків: ХНУВС, 2023. – С. 166 – 168.